

Arbeids- og sosialdepartementet
postmottak@asd.dep.no

Oslo 24. juni 2014

Høring – Revidert lov om anke til Trygderetten

Det vises til høringsbrev fra Arbeids- og sosialdepartementet datert 7. april 2014, samt tilhørende høringsnotat, med forslag til revidert lov om anke til Trygderetten.

Pensjonskasseforeningen representerer private og offentlige pensjonskasser. Blant de offentlige pensjonskassene, finnes en rekke kommunale pensjonskasser. Disse har Trygderetten som obligatorisk ankeorgan jf. trygderettsloven § 1, selv om disse i juridisk sammenheng er private rettssubjekter og ikke en del av den kommunale forvaltningen.

Pensjonskasseforeningen deler grunnleggende departementets oppfatning vedrørende någjeldende lov om anke til Trygderetten; denne er noe utdatert og gjenspeiler ikke etablert praksis. Etter vår oppfatning kunne det med fordel ha vært utarbeidet en helt *ny* lov om anke til Trygderetten, men subsidiært vil en omfattende revisjon av gjeldende lov kunne avbøte de større svakheter ved loven av 1966.

I forhold til de foreslåtte materielle endringer er Pensjonskasseforeningen i det vesentligste enig med Arbeids- og sosialdepartementet. Dette gjelder særlig i forhold til de sentrale punktene;

- Trygderettens preg som nøytral må forsterkes
- Sakens parter må likestilles
- Disposisjonsprinsippets posisjon
- Styrket kontradiksjon
- En alminnelig modernisering av lovens form og uttrykk, herunder en egen formålsparagraf

Pensjonskasseforeningen deler departementets oppfatning av behovet for økt likebehandling av ankesakenes parter. Det er i en del saker slik at sakens parter er private, og ikke representerer det offentlige eller offentlige interesser direkte. Likebehandling antas også å fremme et grunnleggende mål om rettsriktige avgjørelser.

En egen formålsparagraf, samt enkelte konkrete endringsforslag, er med å på fremme Trygderettens status som uavhengig og upartisk. Dette vil kunne være tillitsskapende i forhold til de ulike aktørene.

PENSJONSKASSEFORENINGEN

Departementet foreslår at adgangen til å bringe prinsipielle spørsmål inn for Trygderetten for uttalelse avvikles. Dette underbygges blant annet med at ordningen i praksis ikke benyttes. Isolert sett kan denne opsjonen fremstå som fornuftig, men den burde gjøres bedre kjent blant de potensielle ankemotparter. En slik mulighet vil kunne bidra til normativ avklaring på et tidlig tidspunkt, og med det kan en rekke unødvendige prosesser for Trygderetten unngås. Dette vil være rasjonelt ut fra prosessøkonomisk perspektiv. Pensjonskasseforeningen foreslår dermed at ordningen i det vesentligste videreføres, men at det samtidig gis mer informasjon til markedsaktørene om denne adgangen.

Departementets forslag om at legmannsordningen bringes til opphør, gis tilslutning. Videre ser ikke Pensjonskasseforeningen behovet for å videreføre adgangen til å sette rett med syv medlemmer. Ved særlig behov for prejudikater vil de ordinære domstoler, lagmannsrett og Høyesterett, kunne være tilgjengelige for avgjørelser på trinnhøyere nivå. At beslutningen om eventuelt å sette rett med fem medlemmer tillegges Trygderettens leder fremstår som fornuftig. Forslaget om at Trygderettens leder skal kunne bestemme at en rett skal settes med tre medlemmer, er ikke nødvendigvis like godt begrunnet, og kan gi et preg av at den enkelte rett ikke er uavhengig.

Etter gjeldende rett kan en ankemotpart gi oppreisning for oversittet ankefrist. Denne adgangen er nå foreslått opphevet, med henvisning til å få etablert en enhetlig og forutsigbar praksis. Det innvendes at ankemotpartene kan ha innsikt i forhold som tilsier at oppreisning bør gis, og det vil da kunne være rasjonelt at denne gir dette direkte. Ut fra departementets foreslåtte modell, så må en ankemotpart eventuelt argumentere for at oppreisning bør gis. Dette er ikke nødvendigvis en rasjonell løsning, selv om departementets begrunnelse isolert er faglig holdbar.

Pensjonskasseforeningen mener at utgangspunktet bør være at muntlige forhandlinger i Trygderetten ikke er offentlige, men at retten kan beslutte at rettsmøtet finner sted med åpne dører. Muntlige forhandlinger kan være ønsket av ulike årsaker, og denne potensielle rettssikkerhetsgarantien bør ikke velges bort på bakgrunn av frykt for offentlighet knyttet til egen sak. Det vises til at Trygderetten i mange tilfeller behandler saker av sensitiv karakter for enkeltindividet, og henvisningen til prosessreglene for de alminnelige domstolene har en noe avgrenset relevans; som departementet selv skriver er ikke Trygderetten en domstol, og dens behandling skal representere et lavterskeltilbud. For øvrig kan også retten selv beslutte muntlighet, selv om dette måtte stride mot den ankende parts egne ønsker.

Pensjonskasseforeningen støtter departementets ulike forslag for å fremme likeverdighet mellom partene i Trygderetten. Herunder anses det som formålstjenlig at rettens avgjørelse må ligge innenfor rammene av partenes påstander. I forhold til selve påstandsgrunnlaget skal retten stå fritt, og retten vil dessuten ha anledning til å prøve alle sider ved saken. Det er i denne sammenheng av viktighet at partene gis anledning til uttalelse der retten vurderer å gå ut over partenes påstandsgrunnlag.

PENSJONSKASSEFORENINGEN

Departementet foreslår at Trygderettens adgang til å avsi kjennelser med forenklet begrunnelse opprettholdes. Dette kan være rasjonelt for det tilfellet at saksinngangen i fremtiden øker. Etter vår oppfatning er det likevel klart å foretrekke at retten avsier selvstendige kjennelser, som i størst mulig grad gir en helhetlig fremstilling av saksforholdet og rettens vurderinger. I praksis er det ønskelig at kjennelser med utpregede henvisninger til partenes fremstillinger unngås. Partenes tillit til rettens behandling er vesentlig, og kan svekkes noe ved henvisnings- og sitatbaserte avgjørelser.

Pensjonskasseforeningen støtter departementets forslag om lovfestet hjemmel til å avsi tilleggskjennelser. Det antas at adgangen i praksis vil bli benyttet i få tilfeller. Foreningen er også positive til et forslag om å regulere ordningen med gjenopptak i trygderettsloven. Ankemotparten må, i likhet med den ankende part, ha anledning til å fremme slik begjæring.

Pensjonskasseforeningen finner det ikke åpenbart at enhver kjennelse som resulterer i oppheving og hjemvisning skal lede til dekning av saksomkostninger. En skranke ligger selvsagt i at den ankende part kun skal ha dekket utgifter som betraktes som nødvendige, men det er vårt utgangspunkt at omkostninger som et utgangspunkt bare burde dekkes automatisk der retten foretar en omgjøring av det påankende vedtaket og omkostningene anses som nødvendige i denne kontekst. Et rettsgrunnlag for unntaksvis å kunne pålegge den ankende part å dekke ankemotpartens kostnader bør fremgå av trygderettsloven. Det vil kunne være situasjoner der det er rimelig at den ankende part belastes slike utgifter.

Departementet foreslår for øvrig at behandlingen for Trygderetten fortsatt skal være gebyrfri. Dette kan bidra til at behandlingen fremstår som et lavterskeltilbud, men er ikke nødvendigvis økonomisk rasjonelt. Etter vår oppfatning kunne enkelte åpenbart unødvendige og urimelige ankesaker ha vært unngått om Trygderettens behandling ble avkrevet med eksempelvis et halvt rettsgebyr. Dette beløpet kan tilbakeføres der anken fører frem. Videre kan det stilles spørsmål ved om det burde ha vært fastsatt en nedre grense for ankesakens økonomiske verdi, eksempelvis svarende til minimum $\frac{1}{4}$ rettsgebyr¹. En slik terskel vil kunne medføre at man unngår en anesak forbundet med langt større kostnader hensett et proporsjonalitetsprinsipp. En slik regel kunne enkelt ha vært kombinert med unntak for saker av prinsipiell karakter, men uten en direkte økonomisk verdi, så fremt en rettslig interesse anses som foreliggende.

Av eget vedlegg fremgår to forslag til endret formulering i utkastet §§ 23 og 24.

For Pensjonskasseforeningen,

Rolf Skomsvold
Generalsekretær

¹ Det vises her til departementets eget forslag i notat av 21. mars 2014 om etteroppgjør i forbindelse med ny uførepensjon i offentlig sektor.

§ 23

- (1) Avgjørelser om saksbehandlingen treffes ved beslutning av retten eller rettens administrator. Rettens avgjørelse om å heve en sak som bortfaller uten realitetsavgjørelse, treffes også ved beslutning.

§ 23

- (1) Avgjørelser om saksbehandlingen treffes ved beslutning av retten eller rettens administrator. Rettens avgjørelse om å heve en sak som bortfaller uten realitetsavgjørelse, treffes også ved beslutning.

§ 24

- (1) Rettens administrator kan beslutte å rette en avgjørelse som på grunn av skrive- eller regnefeil, misforståelser, forglemmelse eller lignende klar feil har fått en utforming som ikke stemte med rettens mening.

§ 24

- (1) Rettens administrator kan beslutte å rette en avgjørelse som på grunn av skrive- eller regnefeil, misforståelser, forglemmelse eller lignende klar feil har fått en utforming som ikke stemte samsvarte med rettens mening.